

Renata Dąbrowska

Użyteczność badań poligraficznych w postępowaniach karnych (spotkanie warsztatowe)

W dniu 19 kwietnia 2013 r. na terenie Delegatury Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Poznaniu odbyły się warsztaty pt. *Użyteczność badań poligraficznych w postępowaniach karnych*. Idea zorganizowania takich warsztatów zrodziła się w związku z wykonywaniem przez Agencję badań poligraficznych zleczanych jej przez organy wymiaru sprawiedliwości. ABW wykonuje takie badania w przypadku niektórych spraw karnych, a profesjonalna realizacja tych zadań świadczy o szczególnych umiejętnościach ekspertów zatrudnionych w Agencji, wykształconych w tym kierunku. Ich udział w licznych sympozjach, seminariach i warsztatach z zakresu badań poligraficznych wyraźnie wskazuje na potrzebę pogłębiania wiedzy związanej z możliwościami, jakie dają tego rodzaju badania.

Większość uczestników warsztatów, o których mowa, stanowili prokuratorzy okręgowi pełniący funkcje w województwach wielkopolskim, dolnośląskim, lubuskim i kujawsko-pomorskim, prokuratorzy apelacyjni ze Szczecina i Zielonej Góry oraz prokurator w stanie spoczynku z Zielonej Góry. Gościem DABW w Poznaniu był również zastępca komendanta wojewódzkiego Policji w Poznaniu, naczelnik Zarządu CBŚ w Poznaniu, zastępca komendanta Żandarmerii Wojskowej w Poznaniu, prokurator Okręgowej Prokuratury Wojskowej oraz dyrektorzy sąsiednich Delegatur ABW (łącznie 40 osób). Swoją obecnością zaszczylił nas także prof. Hubert Kołecki, emerytowany kierownik Katedry Kryminalistyki Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Spotkanie miało na celu zaprezentowanie badania poligraficznego jako wartościowego narzędzia pomocniczego w sprawach karnych, z którego warto korzystać. O prawdziwości tego stwierdzenia świadczą rozmowy i dyskusje prowadzone z przedstawicielami wyżej wymienionych organów, którzy, jak się okazuje, z reguły nie do końca wiedzą, czego tak naprawdę można oczekiwać od takich badań, co one mogą wnieść do sprawy i w jaki sposób można z nich korzystać. Najczęstszą przeszkodą w sięganiu po tego rodzaju narzędzie jest zbyt mała wiedza na temat formalnych procedur związanych z występowaniem o przeprowadzenie tego typu badań.

Gościem specjalnym spotkania był prof. Ryszard Jaworski, kierownik Katedry Kryminalistyki Uniwersytetu Wrocławskiego. Jest on biegłym sądowym z zakresu badań poligraficznych i od ponad 30 lat czynnym poligraferem – praktykiem. Na temat badań poligraficznych wydał wiele publikacji naukowych. Podczas pierwszej części warsztatów profesor Jaworski wygłosił wykład pt. *Decyzje prokuratora podejmowane na podstawie wyników testów badania poligraficznego*. W swoim wystąpieniu zaprezentował przykłady konkretnych spraw karnych, w części znanych opinii publicznej, w których skorzystano z przeprowadzenia tego typu badań. Badania te w konsekwencji przyczyniły się do pomyślnego zakończenia spraw poprzez wytyczenie właściwych kierunków prowadzonych postępowań.

Kolejnym gościem spotkania był dr Piotr Herbowski, adiunkt Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w Poznaniu, który w swoim wystąpieniu *Problematyka wykorzystania badania poligraficznego w postępowaniach karnych* zaprezentował uwarunkowania prawne dotyczące badań poligraficznych przeprowadzanych w Polsce, historię poligrafu

oraz rzeczywiste wykorzystanie takich badań w sprawach karnych. Prelegent podał liczne przykłady konkretnych spraw, w których uczestniczył jako wieloletni funkcjonariusz Policji oraz wykładowca Wyższej Szkoły Policji w Pile.

Metodykę badania poligraficznego przybliżyła kpt. Renata Dąbrowska, która prowadzi pracownię badań psychofizjologicznych w DABW w Poznaniu. Podczas wygłoszonego przez nią wykładu uczestnicy zapoznali się z terminologią związaną z badaniami poligraficznymi, z psychologicznymi podstawami tych badań, kryteriami diagnostycznymi wykorzystywanymi w systemach oceny testów poligraficznych, ze skutecznością tego typu testów, schematem badania poligraficznego, najczęściej wykorzystywanymi formatami testowymi, rodzajami stosowanych pytań i metodami zakłócającymi badania poligraficzne. Zwrócono też uwagę na opinie z badania poligraficznego i ich formułowanie oraz na kategorie wyników testów i ich właściwe odczytywanie. Wspomniano również o propozycjach standaryzacji w zakresie przeprowadzania badań na poligrafie.

W drugiej części spotkania goście mogli wziąć udział w zajęciach praktycznych, które odbyły się w pracowni badań poligraficznych. Tutaj uczestnicy zostali zapoznani ze sprzętem do przeprowadzania badań, a następnie obserwowali zapis reakcji fizjologicznych zachodzących podczas przeprowadzania testu demonstracyjnego. Dla większości była to okazja do zadania pytań odnoszących się do praktycznych uwarunkowań związanych z badaniem poligraficznym, a także ciekawe doświadczenie, co potwierdziło duże zainteresowanie.

Na zakończenie spotkania uczestnicy zostali poproszeni o wypełnienie ankiety dotyczącej wysłuchanych wykładów oraz zajęć przeprowadzonych w pracowni badań psychofizjologicznych. Wyniki tej ankiety potwierdziły, że warto było zorganizować takie warsztaty.

Podczas całego spotkania uczestnicy mieli do swojej dyspozycji „biblioteczkę poligrafera” składającą się z fachowej literatury związanej z badaniami poligraficznymi autorów polskich i zagranicznych, z literatury wzbogacającej wiedzę dotyczącą tego rodzaju badań, czasopism Amerykańskiego Stowarzyszenia Poligraferów (APA) oraz wszystkich wydań „Przeglądu Bezpieczeństwa Wewnętrznego”.

W trakcie warsztatów padła propozycja, aby spotkania na temat znaczenia badań poligraficznych w sprawach karnych, adresowane do przedstawicieli organów wymiaru sprawiedliwości, odbywały się na terenie całego kraju. Ich przygotowaniem mogliby się zająć eksperci ABW z poszczególnych jednostek organizacyjnych Agencji.

Udział w warsztatach dyrektorów delegatur ABW wymienionych na wstępie miał na celu zaprezentowanie badań poligraficznych przeprowadzanych przez Agencję na zlecenie pionów operacyjnych. W niedalekiej przyszłości planuje się zorganizowanie w DABW w Poznaniu odrębnego spotkania przeznaczonego wyłącznie dla funkcjonariuszy ABW z terenu zachodniej Polski, zajmujących się pracą operacyjną.